

Výzvy pro zkoušení půd

Systém Agrochemického zkoušení zemědělských půd je v České republice velmi dobře zpracovaný a tvoří elektivní a funkční celek. Od doby zavedení systematického zkoušení půd se tento systém do jisté míry modifikoval tak, aby odpovídal novým vědeckým poznatkům a technickému pokroku, ale stále ještě nejsou plně využity jeho možnosti. Může se totiž stát mnohem cennějším a rozsáhlejším zdrojem informací o stavu půd u nás, ale také o konkrétním pozemku.

V současné době se objevují nové závazné výzvy i možnosti, na které by agrochemické zkoušení zemědělských půd (AZZP) mohlo a mělo odpovídat. Jsou to především otázky spojené s organickou hmotou půdy, degra-
dační půd, schopností půdy zadržovat vodu a další. Proto věnuje la Národní referenční laboratoř Ústředního kontrolního a zku-
šeného ústavu zemědělského (ÚKZÚZ) v průběhu několika posledních let značné úsilí rozvoji analytických postupů, které umožňují rozšířit využitelnost AZZP. Je jisté, že pouze vysoce efektivní systém může být úspěš-
ný. Tento systém musí minimali-
zovat finanční náklady a současně zajistit maximální využitelnost snadno interpretovatelných vý-
sledků.

Obsahem tohoto článku je stručný přehled nových možno-
stí pro rozšíření systému agro-
chemického zkoušení zemědě-
lských půd.

Nové výzvy a nové potřeby

Jednou z naléhavých výzev sou-
časné doby je zvýšená náchylnost zemědělských půd k erozi a její snížená schopnost zadržovat vodu. To souvisí mimo jiné i s nízkým obsahem a nedosta-
tečnou kvalitou organické hmoty v půdě. Tento stav je sice nyní š-
roce diskutován, ale je třeba př-
pusit, že o obsahu a kvalitě orga-
nické hmoty v půdách České re-
publiky je jen málo systematic-
kých a komplexních informací.
Chybí především informace,
které by s dostatečnou přesností
popisovaly plošný stav půd.

Dalším problémem je eutrofiza-
ce vod. Pro hnojení dusíkem jsou
ve znanitelných pásmech jasně
daná pravidla. Pro hnojení fosfo-
rem tato pravidla zatím neexistu-
jí, i když při znalostech potenciál-
ní uvolnitelnosti fosforu z kon-
krétních půd by bylo možné vy-
mezi oblasti, kde by bylo vhodné
aplikovat postupy, které význam-
ně omezi negativní vliv hnojení
fosforem na životní prostředí.
A zároveň i vymezit oblasti, kde je
zemědělská činnost jako zdroj
potenciálního znečištění vod fos-
forem málo pravděpodobná.

Z rozšíření pěstování někte-
rých plodin náročných na síru
vyplyvá požadavek na sledování
obsahu rostlinám přístupné síry
v půdě. Laboratorní stanovení
tohoto prvku dosud používaným
postupem vyžadovalo samostat-
nou extrakci a bylo časově i fi-
nančně nákladné. I to však může
vyřešit nově poplý systém AZZP.
Další oblast, na kterou se roz-
šíření agrochemického zkoušení
zemědělských půd může zamě-
řit, je stanovení nutričně vý-
znamných mikroelementů (mě-
di, zinku, železa, manganu a bó-
ru) a případně i nízkých prvků
(olova, kadmia, arzenu).

Nové možnosti

Pro každý systém zkoušení půd
je zásadní výběr extrakčního č-
nidla. Je třeba konstatovat, že
dokonalé extrakční činidlo, které

by dokázalo modelovat kořenový
systém všech rostlin a bylo vhod-
né pro všechny půdy, neexistuje
a ani existovat nemůže. Jde vždy
o kompromis, který je ale plně
kompenzován kvalitní interpre-
tací výsledků. Tato interpretace
pak již může (a musí) zohlednit
různé půdy, požadavky různých
plodin a podobně.

kému pokroku je nyní možné si-
mulánní stanovení všech prvků,
které nás zajímají, přímo v půd-
ním extraktu metodou optické
emisi spektrometrie v indukčně
vázaném plazmatu (ICP-OES).
Při tomto stanovení je rozšíření
počtu současně stanovených
prvků poměrně málo nákladné
a stanovení je velmi rychlé. Navíc

Odběr vzorku půdy k agrochemickému zkoušení

Foto ÚKZÚZ

Systém agrochemického zkou-
šení zemědělských půd v ČR
využívá univerzální extrakční
činidlo Mehlich 3. Univerzální
v tomto kontextu znamená, že je
nejméně vhodné pro většinu půd,
ale i schopné extrahovat součas-
ně základní živiny (draslík, fosfor,
hořčík, vápník, síru), nutričně
významné mikroelementy (měď,
zinek, mangan, železo a bór), př-
padně i rizikové prvky (olovo,
kadmiu, arzén, chrom, nikl)

a prvky, které je třeba stanovit
pro výpočet indexu uvolnitelnos-
ti fosforu z půdy (železo a hliník).
Tento extrakční postup je ve svě-
tě široce používaný a je k němu
dostupné velké množství údajů
využitelných pro správnou inter-
pretaci výsledků. Ostatně i právě
přítahující projekt NAZV Rozší-
ření využitelnosti a aktualizace
kategorí pro stanovení obsahu
přístupných makro- a mikroži-
vin v půdě v rámci zajištění trvale
udržitelné úrodnosti a produktiv-
schopnosti zemědělských půd

směřuje k širšímu využití této
metody a ke zlepšení interpreta-
ce výsledků stanovení v podmín-
kách České republiky.
Extrakční činidlo Mehlich 3 je
schopné zajistit extrakci nejen
makroživin a mikroživin, ale
i dalších prvků. Tato univerzální
metoda plně využívá bez vhod-
né metody analytického stanove-
ní. Díky významnému technic-

jsou tyto přístroje finančně do-
stupné a již mnoho let patří mezi
běžné vybavení větších analytí-
ckých laboratoř.

Stanovení obsahu organické
hmoty půdy a její kvality je ná-
ročný analytický problém. V po-
sledních letech však ÚKZÚZ vý-
znamně propracoval metodu
spektroskopie v blízké infrače-
vené oblasti (NIRS) pro analýzy
půd. Metoda NIRS je v zemědě-
lských laboratořích poměrně
dobře známá, ale zpravidla pou-
ze pro stanovení některých para-
metrů v rostlinném materiálu.

Nyní je metoda NIRS standar-
dizována v rámci ISO (meziná-
rodní norma) a CEN (evropská
norma) rovněž pro analýzu půd.
Předkládatel normovaného
postupu i garantem zpracování
normy byl ÚKZÚZ, který již
mnoho let zkoumal a ověřoval
možnost využít NIRS i pro ana-
lýzy půd. Tato metoda není jed-
noduchá a vyžaduje náročnou
kalibraci pro každý parametr.
Jakmile je však přístroj spolehlivě
nakalibrován na referenční
metodu, pak je možné přímo ve
standardně upraveném vzorku
v suchém stavu stanovit simul-
tánně z jednoho měření, za přes-
né definovaných podmínek, ob-
sah celkového uhlíku a dusíku,
obsah oxidovatelného uhlíku
a nově i glomalinu.

Předpokládá se, že bude mož-
né toto stanovení rozšířit i o další

ukazatele kvality půdní organíc-
ké hmoty (například poměr hu-
minových kyselin a fulvokyselin,
poměr lehké a těžké frakce orga-
nické hmoty půdy). K tomu bude
třeba provést další kalibrace př-
stroje a bude to vyžadovat ještě
nějaký čas.

Jak probíhá rozšířená analýza

Do laboratoře je doručen upra-
vený vzorek půdy, to je vzorek na
vzduchu vysušený a prosátý
přes síto o průměru ok 2 mm.
První část se použije pro stano-
vení výměnného pH – hodnota
pH se stanoví po extrakci půdy
zředěným roztokem chloridu vá-
penatého. Další část vzorku se
použije pro extrakci roztokem
podle Mehlicha 3 a v tomto ex-
traktu se na přístroji ICP-OES
stanoví obsah základních živin
(draslík, fosfor, hořčík, váp-
níku a síry) a mikroelementů
(mědi, zinku, železa, manganu
a bóru).

Dále se stanoví obsah extrah-
ovaného hliníku, který se spolu
s hodnotami pro fosfor a železo
použije pro výpočet indexu po-
tenciální uvolnitelnosti fosforu
z půdy. Podle potřeby se může
stanovit i obsah olva, kadmie,
arzenu, niklu a chromu. Třetí
část vzorku se umístí do květy
NIR spektrometru, kde se změní
a výhodností získané reflektanční
spektrum. Tímto měřením se
soubor výsledků doplní o celkový
uhlík a dusík, oxidovatelný uhlík
a glomalin.

Kdy lze s rozšířeným stanovením počítat?

Zahájení těchto analýz v celém
rozsahu odebraných vzorků pro
agrochemické zkoušení země-
dělských půd ještě není možné,
ale již třetí rok probíhá na ome-
zeném počtu vzorků. Předpo-
kládá se rozšíření o stanovení
mikroelementů a síry a stano-
vení indexu uvolnitelnosti fos-
foru v rozsahu asi 10 % zkouše-
ných vzorků. Stanovení orga-
nické hmoty půdy bude záviset
na podpoře ze strany Minister-
stva zemědělství. Pro rok 2017
ÚKZÚZ předpokládá, že se pro-
vedou analýzy asi u 5 % odeba-
ných vzorků a v dalších letech až
u 20 % odebraných vzorků. Vel-
kou výhodou navrhovaného sys-
tému je, že se nijak nenavýší ná-
klady na odběry vzorků a jejich
úpravu pro analýzu (využijí se
odběry AZZP) a s minimálními
náklady bude možné doplnit in-
formace o významné parametry
týkající se kvality půdy, výživy
rostlin i ochrany životního pro-
středí.

Na závěr jedno doporučení.
Pokud bude na vašem pozemku
probíhat vzorkování AZZP, vě-
nujte mu potřebnou pozornost,
protože pouze kvalitně odebrané
vzorky se mohou stát význam-
ným zdrojem prakticky použitel-
ných informací.

RND. Jiří Zbíral, Ph.D.
ÚKZÚZ
Národní referenční laboratoř

inzerce

AgriStar
AGROCHEMICALS

JISTOTA ÚČINKU

TEBUCUR® 250 EU
tebukonazol – 250 g/l

Silný fungicidní a morfore-
gulační efekt v řepce.

MALÁ OMEZENÍ

METHION® 60
metkonazol – 60 g/l

Vynikající řešení pro houbové
choroby řepky a obilnin.
V zimě řepce významný
růstově-regulační efekt.

NOVINKA

PROCHLORUS®
prochloraz – 450 g/l

Vysoká účinnost proti chorobám
pat stébel a braničnatkám.
Ekonomicky výhodná aplikace.

www.agristar.cz